

Rapportage

Forumdiscussie naar de beleving van de vakken Taal en Rekenen
binnen het MBO, vanuit het perspectief van studenten

In opdracht van: ThiemeMeulenhoff (TM Taal)

maart 2012

Het auteursrecht van dit onderzoeksrapport berust bij ThiemeMeulenhoff. Het is niet toegestaan (delen van) de inhoud over te nemen of te publiceren zonder bronvermelding. In deze bronvermelding dient tevens de link naar de complete onderzoeksrapportages opgenomen te zijn.

Conclusies

3

Achtergrond van het onderzoek

4

Resultaten van het onderzoek

5

- Beeld van Taal en Rekenen binnen het MBO 5
- Lesmethode: boek, digitaal of gecombineerd 8
- Lesmaterialen en lesvormen 11

Conclusies en aandachtspunten

Op grond van de resultaten van de forumdiscussie kunnen we de volgende conclusies en aandachtspunten formuleren voor de ondervraagde doelgroep:

Beeld van Taal en Rekenen

T&R
Taal & Rekenen

MBO-studenten begrijpen waarom ze les krijgen in de vakken Nederlands, Engels en Rekenen en onderschrijven daarnaast het belang van een goede basiskennis van Taal en Rekenen. De ervaringen met de dagelijkse praktijk lopen echter uiteen. Een deel geeft aan kwalitatief goed onderwijs te ontvangen. Tegelijk mist een even groot deel regelmatig aansluiting op het eigen niveau en op de opleiding, waardoor het onderwijs als minder zinvol en uitdagend ervaren wordt. Het wordt daarom als prettig ervaren als de opleiding studenten de mogelijkheid biedt om te kunnen werken op hun eigen niveau en tempo. Enerzijds zijn de niveauverschillen binnen het MBO groot, maar het lijkt er ook op dat studenten geen goed beeld hebben van hun eigen niveau. Veel studenten geven namelijk aan dat het eigen niveau op orde is, maar dat anderen in de klas wel degelijk moeite hebben met een of meer van deze vakken.

Lesmethodes

Over het algemeen gebruiken MBO-studenten het liefst boeken om uit te leren. De kans om snel afgeleid te zijn is veel kleiner dan bij het gebruik van enkel digitale leermiddelen. De combinatie van boeken met digitale leermiddelen wordt ook als positief ervaren. Het voordeel van digitale leermiddelen is echter dat er gewerkt kan worden op het eigen tempo en niveau.

Lesmaterialen

Naast een goede aansluiting op het eigen niveau vinden MBO-studenten het belangrijk dat het lesmateriaal van Taal en Rekenen is toegepast op de opleiding die ze volgen. Ook geven veel studenten aan voorkeur te hebben voor praktische of doe-opdrachten, waardoor er meer spelenderwijs geleerd kan worden. Tenslotte is het prettig als er direct uitleg bij de opdrachten terug te vinden is.

Lesvorm

MBO-studenten geven zelf aan behoefte te hebben aan structuur en duidelijkheid binnen de opleiding. Kleine groepen waarin er rustig gewerkt kan worden genieten sterk de voorkeur. Het introduceren van social media zoals Facebook en Twitter wordt niet als toegevoegde waarde gezien, de verwachting is dat het juist zal zorgen voor teveel afleiding en onrust. Het gebruik van YouTube wordt echter wel als positieve aanvulling gezien en wordt in enkele gevallen ook al gebruikt.

Achtergrond van het onderzoek

Doel onderzoek

Door middel van de forumdiscussie inzicht krijgen in de beleving en ervaringen van MBO-studenten als het gaat om de vakken Taal en Rekenen.
De volgende onderwerpen komen daarbij in het onderzoek aan de orde:

- Beeldvorming van MBO-studenten van de vakken Taal en Rekenen
- Lesmethode: ervaringen met gebruik van boeken, digitaal materiaal en de combinatie daarvan
- Lesmateriaal: aansprekendheid en mate van aansluiting op het niveau en belevingswereld
- Lesvorm: aansprekende lesvormen en wenselijkheid van social media binnen het taal- en rekenonderwijs.

Doelgroep

De onderzoeksdoelgroep zijn eerste- en tweedejaars MBO-studenten uit alle sectoren en niveaus. Deze personen zijn deels geworven uit het Eupanel van DirectResearch. Daarnaast zijn MBO-studenten op locatie geworven.
Er is zorg besteed aan het samenstellen van een gevarieerde groep studenten wat betreft verdeling van eerste- en tweedejaars studenten en de regio waarin studenten woonachtig zijn.

Methode

Kwalitatief online onderzoek door middel van een online onderzoeksforum. De studenten kregen verschillende onderwerpen voorgelegd. Deelnemers konden direct reageren op de onderwerpen en hadden ook inzicht in de reacties van de andere forumleden.

Respons

31 personen hebben één of meer reacties geplaatst.

Periode

5 t/m 19 maart 2012

Resultaten

- **Beeld van Taal en Rekenen binnen het MBO**
- Lesmethode: boek, digitaal of gecombineerd
- Lesmaterialen en lesvormen

Beeld Taal en Rekenen binnen het MBO

Veel studenten **begrijpen** dat ze les krijgen in Nederlands, Engels en Rekenen op het MBO en onderschrijven het **belang** van deze vakken. Het beeld van de Taal en Rekenen wordt echter ook gekleurd door de ervaringen met de vakken Taal en Rekenen. Deze zijn verdeeld, er zijn in ongeveer gelijke mate zowel positieve als negatieve ervaringen.

Positief: door een deel wordt de **kwaliteit** van de **lessen** en de **begeleiding** door docenten als positief ervaren.

Negatief: tegelijk missen studenten regelmatig **aansluiting** op het eigen **niveau** of de **opleiding** die wordt gevolgd.

Belang van Taal en Rekenen wordt gezien

- Omdat rekenen je inzicht verhoogt en taal belangrijk is om te communiceren op je werk en professioneel genoeg over te komen, moet het gewoon verplicht blijven naar mijn mening. Ik ken een aantal studenten die het onzin vinden, omdat ze voor iets heel anders leren, maar hoe meer mensen een goede basis voor in de maatschappij hebben des te beter.'
- 'Ik vind het heel erg goed dat we deze vakken op een MBO-opleiding krijgen. Dit zijn toch wel de belangrijkste vakken.'
- Nederlands moet verplicht zijn. Dat we les krijgen in Rekenen snap ik wel. Iedereen moet goed de basisregels kennen. Maar hoofdrekenen vind ik niets. Iedereen gebruikt toch rekenmachine.'
- 'Ik ben heel tevreden over het rekenen en taal dat ik krijg. We krijgen heel veel begeleiding met deze vakken en redelijk moeilijke leerstof.'
- De vakken Nederlands en Engels worden aangeboden om beter aansluiting te vinden op het HBO.'

Onvoldoende aansluiting op de opleiding

- 'Ik vind het goed dat dit er is, maar ik heb soms mijn twijfels bij het nut van deze vakken. Het heeft namelijk vaak niets met je opleiding te maken en het heeft een laag niveau. Dat vind ik jammer.'
- 'Wel mag er meer uitdaging in zitten, maar ik begrijp dat dit lastig is, omdat iedereen een ander niveau heeft. Ook denk ik dat het voor de leerkrachten veel werk is om alles passend bij iedere opleiding te maken, maar als ze dit zouden doen heb je zeker een meerwaarde bij de opleiding.'
- 'Rekenen snap ik nog wel bij een beroep als verpleegkundige. Maar niet het standaard rekenen eigenlijk. Dan zou je echt naar het medisch rekenen moeten gaan.'
- 'Ik ben het eens met het feit dat we de basissommen moeten kennen en het rekenen moeten onderhouden, maar van veel sommen bij mij op school snap ik niet wat ik hier in het dagelijks leven mee moet doen.'
- 'Ik denk wel dat het nuttiger is als je meer gerichte opdrachten krijgt, waaraan je in je stage ook wat hebt.'

Niveau van Taal en Rekenen

Niveaueverschillen binnen het MBO-onderwijs zijn groot. De beleving van het niveau van taal- en rekenlessen is daardoor in grote mate afhankelijk van het **niveau van de student** zelf. Waar de een goed kan meekomen of zelfs uitdaging mist, geeft de ander aan moeite hebben met de inhoud of het tempo. Een zogenaamde **instaptoets** om het niveau van de student te bepalen aan het begin van het jaar wordt als prettig ervaren. Opgemerkt wordt dat studenten die vanuit de MAVO instromen minder moeite hebben om aansluiting te vinden op het niveau dan studenten die van het VMBO komen. Ook lopen de ervaringen met **mogelijkheden** die door de opleiding worden geboden om op verschillende niveaus lessen te volgen uiteen.

Goed kunnen werken op eigen niveau

- 'Engels is erg gestructureerd en je krijgt van tevoren te horen wat van een instaptoets kom je op je moet maken voor de toets. Er zijn drie niveaus en door middel een niveau te zitten. Dit werkt erg prettig.'
- 'Voor Nederlands heb ik verschillende instaptoetsen gemaakt om het instapniveau te bepalen. Hier passen ze ook de lessen op aan. Ik zelf vind het vrij makkelijk, maar niet iedereen in mijn klas is even goed in Nederlands.'
- 'Mijn school biedt gratis bijles aan voor rekenen en taal aan. Ook de bijlessen worden heel goed begeleid.'
- 'Bij ons kan ik niet zeggen dat het niveau erg hoog of laag ligt. Bij rekenen zijn we begonnen met 1F voor sommige erg makkelijk voor anderen erg moeilijk. Degene die het makkelijk vonden konden verder gaan met een hoger niveau de rest krijgt extra uitleg.'
- 'De taal op onze school is prima! Ik vind het prettig dat meerdere dingen worden herhaald van de basisschool en de middelbare school, want hier hadden wij voorheen geen fatsoenlijke lessen in.'

Lessen niet afgestemd op eigen niveau

- 'Doordat niet iedereen even goed is in elk onderwerp is het moeilijker iedereen de hulp te bieden die hij of zij nodig heeft, omdat de lessen klassikaal gegeven worden en iedereen het zelfde moet maken.'
- 'Het niveau van Nederlands en rekenen is op basisschoolniveau, en de werkboeken zijn dit ook. Als je weinig moeite hebt met Nederlands en rekenen zit je je echt te vervelen in de lessen.'
- 'Ik heb nog niks geleerd bij Engels. Heb ook het idee dat niemand in mijn klas er iets van leert. We krijgen hele makkelijke grammatica voorgeschoteld, stof van de middelbare wordt herhaald. Voor degenen die niet zo goed in Engels zijn werkt het wel, maar daarom lijkt mij het beste studenten de mogelijkheid te geven op verschillende niveaus te leren.'
- 'Het niveau ligt natuurlijk ook anders. Ik denk wanneer men in het begin van het schooljaar een taal- en rekentoets geeft, de klassen beter kunnen worden ingedeeld en de niveaus hoger kunnen worden. Veel studenten zien geen uitdaging in de lessen.'
- 'Ik zit met studenten die van de mavo en die van de VMBO af komen, en je ziet hier wel heel erg verschil in. De VMBO-ers hebben het moeilijker dat de MAVO-ers, maar ze kunnen goed meekomen als ze hun best blijven doen en inzet tonen.'

Resultaten

- Beeld van Taal en Rekenen binnen het MBO
- **Lesmethode: boek, digitaal of gecombineerd**
- Lesmaterialen en lesvormen

Boeken en een gecombineerde lesmethode

Binnen het MBO wordt voor de vakken Taal en Rekenen gebruik gemaakt van uiteenlopend lesmateriaal.

De voorkeur van veel studenten gaat uit naar het gebruik van **boeken**: het zorgt voor minder afleiding en een betere concentratie. De **combinatie** van boeken **met digitaal lesmateriaal** wordt ook als positief ervaren.

Positieve gebruikerservaringen

LOGIN

yes

Methode: boek

- 'Wij werken niet via digitaal lesmateriaal. Wij hebben gewoon de oude boeken nog en daar werkt het perfect mee!'
- 'Ik leer het best uit de boeken, dat vind ik fijner en overzichtelijker. Als ik via internet moet studeren dan word ik vaak afgeleid door andere interessante dingen en vergeet ik hoe laat het is.'
- 'Ik lees liever in een boek, dan een hele tekst lezen op de computer. Dan worden mijn ogen ook een beetje slap. Dat vind ik het fijner en overzichtelijker. Bij de computer wordt ik vaak afgeleid door wat anders.'

Gecombineerde methode: zowel werken uit een boek als gebruik van digitaal lesmateriaal

- 'Op mijn school werken we met methode X. Dat is zowel digitaal als met boeken. Ik vind dit een hele fijne manier om te leren en te oefenen.'
- 'Wij werken met methode X. Onze leraressen sturen toetsen en opdrachten door via ons account. Verder worden er in de lessen vooral readers uitgedeeld die we doornemen in de les. De punten waar we niet aan toe komen maken we thuis en bespreken we de volgende les. Ik vind dit een prettige manier les krijgen.'
- 'Ik werk voornamelijk uit boeken. Zelf vind ik het werken uit de boeken fijner. Een aantal dingen zijn digitaal. Er wordt voldoende informatie en uitleg gegeven over de lesstof. Zodat ook iedereen het snapt en als je het eenmaal snapt is het ook leuk om te doen! Eerder vond ik aan het vak Rekenen weinig aan. Maar nu we deze methode hebben is daar weldegelijk verandering in gekomen. Zo word het leren weer leuk.'
- 'Ik vind studeren uit boeken nog steeds het beste. Een klein beetje digitaal er bij is ook goed.'

De meningen over het gebruik van digitaal lesmateriaal zijn verdeeld. Het grote voordeel van digitale lesmethodes is dat studenten hun **eigen tempo** en **niveau** kunnen bepalen.

Nadeel van de digitale methode is dat studenten aangeven **snel afgeleid** te zijn en de discipline niet hebben om de verleiding te weerstaan van bijvoorbeeld Facebook of spelletjessites.

Positieve gebruikerservaringen

Werken op eigen tempo en niveau

- 'Over Nederlands en rekenen ben ik wel goed te spreken, het gaat via de computer en je kunt goed werken op je eigen niveau en tempo.'
- Het voordeel is dat ik lekker voor mezelf kon werken en goed kon doorwerken. Ik hoef dan niet steeds te wachten totdat de anderen zover zijn, dat vind ik wel makkelijk aan digitale methodes die eigen uitleg erbij geven.'
- 'Voor rekenen werken wij met methode X. Hierin staan wel goede opdrachten en het is makkelijk dat er 2 niveaus in staan.'
- 'Voor Nederlands gebruiken wij methode X: die meet precies je niveau en geeft dat ook aan waardoor er sommige mensen meer of juist minder opdrachten hoeven te maken. Dit vind ik echt een top methode.'
- 'Onderdelen van Nederlands vind ik handig om via methode X te leren, hier oefenen we vooral met grammatica, etc.'
- 'Ik vind methode X het fijnst om mee te werken. We moeten hierop toetsen maken en kunnen hier ook luister-, lees- en schrijfvaardigheden oefenen. Ook kunnen we alle stof teruglezen op deze site via het naslagwerk. Het staat er in duidelijke taal en kort maar krachtig uitgelegd. Ook kun je hier op je eigen niveau werken. Dat is erg fijn.'
- 'Ik vind methode X wel prettig om mee te werken omdat ik dan op mijn eigen niveau kan tempo houden.'

Negatieve gebruikerservaringen

Problemen met concentratie en afleiding

- 'Verder werken wij met methode X wat ik een erg onhandige lesmethode vind. Dit doordat ik niet zo goed en lang op een computer kan concentreren, papier lukt echter wel maar wordt niks mee gedaan. Methode X is wel goed op niveau.'
- 'Ook bij mij op school wordt gebruik gemaakt van methode X. Mijn ervaring is dat de meeste de verleiding niet kunnen weerstaan en bijvoorbeeld gaan Facebooken.'
- 'Wij gebruiken ook op school methode X. De docent let niet goed op en je kan dan ook makkelijk op andere sites en ze gaan er ook niet achteraan als je het niet heb gemaakt. Ik zou het beter vinden als we alleen op die site kunnen die we nodig hebben zodat er geen andere verleidingen zijn die je kan gaan doen.'
- 'Het digitale lesmateriaal werkt inderdaad niet goed. Ik zelf vergeet het vaak om te doen als huiswerk omdat je toch weer via wachtwoorden en heel wat gedoe pas kan binnenkomen. Het zou beter werken als de leraar gewoon ouderwets velletjes uitdeelt met opdrachten erop van de site eventueel die je dan moet invullen en meenemen.'
- 'Ik denk dat er zo min mogelijk digitaal moet worden: het wordt daardoor niet meer aantrekkelijk en het kost veel meer tijd.'

Resultaten

- Beeld van Taal en Rekenen binnen het MBO
- Lesmethode: boek, digitaal of gecombineerd
- **Lesmaterialen en lesvormen**

Aansprekend lesmateriaal

Naast een goede aansluiting op het **eigen niveau** vinden studenten het belangrijk dat het lesmateriaal van Nederlands, Engels en Rekenen goed **aansluit op de opleiding** die ze volgen. Op die manier krijgen ze een beter beeld van en een goede voorbereiding op het beroep waarvoor ze leren. Studenten geven in het verlengde daarvan aan graag **doe-opdrachten** of **praktijkopdrachten** te maken. Ook is het prettig als de **uitleg** direct bij de opdrachten terug te vinden is.

Aansprekend lesmateriaal

Aansluiting bij de opleiding

- 'De lessen zijn goed bedacht en sluiten aan op ons werkveld. Bij Engels hebben wij een presentatie moeten maken over de eigen stage. Bij Nederlands maken we een luistertoets op internet. Er hoeft dus niet veel geblokt te worden op Engelse woordjes, alles wat we doen is relevant voor de opleiding.'
- 'Ik hou van praktische opdrachten en ik wil opdrachten die op toepassing zijn op mijn opleiding. Zo volg ik bijvoorbeeld een opleiding in de recreatie en onze Engels lessen zijn gericht op front-office.'
- 'Wij hebben met Engels echt een boek die bij onze opleiding hoort. Daar ben ik echt heel blij mee dan leer je daar veel over.'
- 'Bij Nederlands gebruiken wij de boeken amper en krijgen we vaak stencils, die inderdaad ook de andere opleidingen krijgen. Er mag meer uitdaging komen en meer opdrachten gericht op je opleiding.'
- 'Wel vind ik het jammer dat methode X algemeen is en niet direct met je opleiding te maken heeft.'
- 'Ik moet toegeven dat Engels, Nederlands, Duits en Spaans gebaseerd zijn op onze opleiding: recreatie. Je leert nuttige, nieuwe dingen, dus dit is top!'

Praktijkopdrachten

- 'Om Engels beter onder de knie te krijgen doen wij 1 of 2 projecten Engels per schooljaar. Dit helpt je wel om beter te worden in zowel, spreken, schrijven en luisteren. Ook verbreed je je woordkennis. Door te doen leer je namelijk het snelst.'
- 'Ik hou van praktische opdrachten die ook in het echte leven kunnen spelen en waar je echt wat aan hebt. Wij hebben nu bijvoorbeeld de zeer confronterende training bij onze lessen (ik volg een sociaal agogische opleiding met o.a. jeugdzorg) die hele mooie opdrachten hebben. Zoals kijken hoe je omgaat met conflicten en het leren sterker in je schoenen te staan.'

Uitleg bij opdrachten

- 'Met rekenen werk ik graag uit een boek, maar daar moet wel veel uitleg bij worden gegeven, zodat wanneer je niet meer weet hoe je iets moet doen je hierop terug kan vallen. Zo kun je ook zelfstandig de theorie leren en dit toepassen.'
- 'Voor Engels grammatica werken wij met methode X, hierin staan allemaal korte hoofdstukken met op de ene pagina de uitleg en op de andere pagina staan verschillende oefeningen die je kan maken (zinnestjes maken, de juiste vorm kiezen, etc.). Dit doen wij 1 les uur in de week.'

Aansprekende lesvorm

MBO-studenten geven zelf aan dat ze structuur nodig hebben in de lessen. Ze werken het liefst in een rustige klas, waar de docent orde kan houden. Ook het werken in **kleine groepen** aan **gerichte projecten** en **meer lestijd** wordt gewaardeerd. Verplichte lesdeelname en het afschermen van websites zoals Facebook en Twitter wordt als bevorderlijk gezien voor de kwaliteit van de lessen. Het idee om van **social media** in de les gebruik te maken wordt dan ook afgewezen, dit leidt teveel af. Wel wordt het gebruik van **YouTube** als aanvulling op de huidige lesvorm gezien als ook het kunnen terugvinden van de lesstof op internet.

Behoefte aan structuur en duidelijkheid

yes

- 'Engels en Nederlands worden echt wel goed gegeven. We doen kleine projecten bij Nederlands. Je bent verplicht om je opdrachten te doen, anders mogen we niet deelnemen aan de toets. Je moet met je groepje alles in het Engels doen dus; praten, schrijven en presenteren.'
- 'Huiswerk maken hoef ik echter nooit, dat maken wij in de les. Dat vind ik wel fijn.'
- 'Voor de rest vind ik het raar dat de leraren elke keer maar weer je gang laten gaan.'
- 'Vaak is het erg druk in de klas en de docenten willen/kunnen niet ingrijpen. Alsof ze deze lessen niet serieus nemen. Ze geven minder belang aan een goede, rustige en stille klas. De hardwerkende studenten worden dan slachtoffer van de kletsers. Hier moeten de scholen een effectieve verandering in brengen.'
- 'Het is inderdaad een groot probleem als je leraar geen les kan geven waardoor je een ontzettende achterstand krijgt.'
- 'Het is jammer dat we maar 1 uur in de week krijgen, waardoor we weinig kunnen bereiken in een les/korte periode.'
- 'Ik vind het goed dat deze vakken worden gegeven, maar wij hebben maar 1 uurtje per week rekenen. Dit vind ik te weinig, hier leer je niet genoeg van.'

Social media als lesvorm niet geschikt

- 'Social media zoals Facebook en Twitter gaat mij te ver, dat leidt te veel af. Filmpjes van Youtube zouden erg handig kunnen zijn, maar ook zeker zeer informatief! Wij gebruiken dan ook regelmatig Youtube tijdens de les op het Active Board.'
- 'Ik vind het gebruiken van Youtube een goed idee. Om filmpjes op het Smart Board te laten zien. Maar Facebook of Twitter gebruiken tijdens taal of rekenen? Dat gaat bij mij in de klas niet werken. De verleiding is dan veel te groot om wat anders te gaan doen op je laptop. Wel zouden ze de lesstof die we hebben behandeld op internet moeten zetten, zodat je het nog eens na kan lezen of als je ziek bent kan je toch bij blijven!'
- 'Ik vind het erg jammer dat mobieltjes zijn toegestaan in de les en dat je op de computers gewoon op social media kan. Moeten ze eigenlijk uitzetten, het leidt je aandacht af van de les.'
- 'Ik denk dat de afwisseling tussen digitaal en het 'ouderwetse' bord het makkelijkste en het leukste is. Je moet het echte sociale aspect nog wel stimuleren, niet dat iedereen een Ipad heeft binnenkort en daar alleen nog oefeningen op doet.'
- 'In mijn klas zit iedereen de hele les voornamelijk op social media. Je merkt wel dat veel mensen dat eigenlijk niet willen maar voornamelijk uit verveling naar social media gaan.'